

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Kontakt saksbehandler

Annette Fosså, 51 56 89 20

Uttalelse - Konsesjon - Suldal - Statkraft Energi AS - Saurdal kraftverk i Ulla-Førre systemet - økt pumpekapasitet

Vi viser til høringsbrev av 20.03.2025.

Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt en forespørsel fra Statkraft, datert 14.03.2025, om vurdering av konsesjonsplikt for økt pumpekapasitet i Saurdal kraftverk. Statkraft vurderer å doble pumpekapasiteten fra 320 MW til 640 MW ved å skifte ut to konvensjonelle aggregater med nye pumpeaggregater. Tiltaket medfører ingen nye reguleringer, overføringer eller utnyttelse av nytt fall. Tiltaket vil foregå i fjell med begrensede fjellarbeider. Ifølge Statkraft er det forventet kun små endringer i magasindisponeringen av Blåsjø, Lauvastølvatnet og Sandsavatnet, og ingen endringer i hydrologien i reguleringsområdet.

Statsforvalterens vurdering

Statkraft konkluderer i sin oversendelse av saken med at gjennomførte miljø- og samfunnsvurderinger viser ingen til små konsekvenser for naturmangfold, landskap og brukerinteresser og at tiltaket derfor ikke vil være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser. Videre mener Statkraft at en økning av pumpekapasitet i Saurdal pumpekraftverk ikke nødvendigvis må vurderes i sammenheng med andre pågående nærliggende planer i området. Statsforvalteren i Rogaland vurderer kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for Statkrafts konklusjoner som mangelfullt, og ønsker å gå nærmere inn på enkelte områder som kan bli påvirket av tiltaket.

Villrein

Villreinen har status som nær truet (NT) i norsk rødliste for arter¹. Setesdal Ryfylke villreinområde, som tiltaket ligger innenfor, er klassifisert med *dårlig kvalitet* etter «kvalitetsnorm for villrein»². Den negative utviklingen for villreinen er bakgrunnen for at det i fjor ble lagt fram en egen stortingsmelding om villrein: [Meld. St. 18 \(2023–2024\) «Ein forbetra tilstand for villrein»](#). Meldingen omtaler villreinens historiske utvikling, utfordringer for villreinen i dag, og hva som er regjeringens konkrete mål for villreinen. Det er laget utkast til tiltaksplaner for flere av de nasjonale villreinområdene klassifisert med dårlig kvalitet, deriblant Setesdal Ryfylke villreinområde. Disse ligger nå til behandling i Klima- og miljødepartementet. Her er det foreslått flere konkrete tiltak, blant annet å regulere og redusere samlet aktivitet i kjente flaskehalser som hindrer funksjonelle trekkpassasjer for villreinen.

Blåsjømagasinet vil bli påvirket av økt pumpekapasitet i Saurdal kraftverk. Villreinens bruk av isen på Blåsjø er her sentralt, ettersom villreinens bruk av isen på Blåsjø som trekkvei i dag er omfattende. Vi viser her til verneområdestyret for SVR sin uttalelse i saken, jf. vedlagt brev datert 20.05.2025. Brevet har en grundig gjennomgang av villreinens bruk av området i dag. Statsforvalteren i Rogaland stiller seg bak deres vurderinger og vil spesielt trekke frem den samlede belastningen av inngrep som villreinområdet står ovenfor i dag (jf. naturmangfoldloven § 10). Den samlede belastningen er svært høy. Vannkraftutbygging og fragmentering av funksjonsområder på grunn av oppdemming av viktige trekkruiter sammen med ferdsel i området anses som hovedutfordringene for villreinen. Vi støtter her verneområdestyrets bekymring for en forverring av en allerede vanskelig situasjon for arten i vårt villreinområde. Det er slik vi ser det helt sentralt at tiltaket som nå legges frem ses i sammenheng med øvrige vannkraftsaker og planer om flere etableringer av pumpekraftverk innenfor villreinområdet.

Kunnskapsgrunnlaget om tiltakets påvirkning på villrein vurderes som mangelfullt. Statsforvalteren støtter verneområdestyrets forslag til supplerende kartlegging vist til i deres uttalelse av 20.05.2025 (vedlagt). Det må på plass tilstrekkelig kunnskap om hvordan isen på høyfjellsmagasiner blir påvirket av pumpekraftverk og hvordan dette i neste omgang har en innvirkning på villreinens bruk av isen. Hvilke konsekvenser en eventuell redusert bruk av isen vil ha å si for villreinstammen i Setesdal Ryfylke villreinområde må også utredes. Vi støtter verneområdestyrets konklusjon om at det ikke må åpnes opp for nye tiltak som potensielt kan forverre forholdene for villreinen i Setesdal Ryfylke villreinområde, før nødvendig kunnskap er på plass som eventuelt i tilstrekkelig grad dokumenterer at dette ikke er tilfellet.

Vanntemperaturen i Suldalslågen

Suldalslågen er et nasjonalt laksevasdrag, hvor laksen skal sikres en særlig beskyttelse mot skadelige inngrep, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 7a. Statskraft peker i sin anmodning om konsesjonspliktutredning på undersøkelser fra Suldalslågen som viser en trend med redusert årlig vekst for laksunger og økt alder for smoltifisering. De er tydelige på at dette har sammenheng med den reduserte vanntemperaturen som følge av eksisterende vassdragsregulering, noe som også

¹ Eldegard K, Syvertsen PO, Bjørge A, Kovacs K, Støen O-G og van der Kooij J (24.11.2021). Pattedyr: Vurdering av rein *Rangifer tarandus* for Norge. Rødlista for arter 2021. Artsdatabanken.

<https://lister.artsdatabanken.no/rodlisterforarter/2021/19057>. Nedlastet 23.05.2025

² Rolandsen, C.M., Tveraa, T., Gundersen, V., Røed, K.H., Tømmervik, H., Kvie, K., Våge, J., Skarin, A. & Strand, O. 2022. Klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnorm for villrein. Første klassifisering – 2022. NINA Rapport 2126. Norsk institutt for naturforskning.

Sweco viser til i sine kartlegginger av smolten i vassdraget.³ Det sentrale spørsmålet er om økt pumpekapasitet i Saurdal kraftverk kan medføre en ytterligere reduksjon i vanntemperatur i Suldalslågen. Utbygger selv konkluderer med at tiltaket samlet sett ikke vil føre til endringer i vanntemperatur i Suldalsvatnet og Suldalslågen, som igjen kan være negativt for vekst og smoltalder for lakseunger i Suldalslågen. Statsforvalteren registrerer at det er utbygger selv som kommer frem til denne konklusjonen, og vurderer kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for konklusjonen som mangelfullt. Det opplyses i denne sammenheng ikke om hva som ligger til grunn for simuleringene som konkluderer med en marginal endring i produksjonen i Kvilldal kraftverk. Vi savner her en grundigere gjennomgang og fremstilling av ulike scenario for vanntemperaturen i Suldalslågen som følge av økt pumpekapasitet i Saurdal kraftverk og videre følger nedover i vassdraget. Denne utredningen bør gjennomføres av ekstern konsulent med kjennskap til vassdraget og de aktuelle prosessene.

Konklusjon

Slik tiltaket nå er lagt frem er kunnskapsgrunnlaget mangelfullt med tanke på potensielle negative effekter på nasjonale miljøverdier. Man kan ikke utelukke at tiltaket kan få negative konsekvenser for villreinen i Setesdal Ryfylke villreinområde, ettersom villreinens bruk av Blåsjømagasinet potensielt kan begrenses ytterligere med flere døgn usikker is. Tiltakets påvirkning på laksefisk i Suldalslågen som nasjonalt laksevassdrag må også belyses nærmere. Statsforvalteren i Rogaland vurderer på denne bakgrunn at de potensielle negative effektene for nasjonale miljøverdier er for store til at tiltaket kan gjennomføres uten konsesjonsbehandling.

Med hilsen

Tage A.T. Eriksen (e.f.)
fagleder natur

Annette Fosså
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Styresak SVR - Uttale til søknad om vurdering av konsesjonsfritak - Statkraft - Blåsjø

Kopi til:

Rogaland fylkeskommune
Suldal kommune
Ryfylke vassområde

Postboks 130
Eidsvegen 7

4001
4230

Stavanger
Sand

³ Gravem, Finn R. m. fl. (2024). Smoltutvandring hos laks og aure i Suldalslågen 2023. Rapport 10238205-1. Sweco Norge AS.